

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS CHUKAS • MAAMAR 7

ויעש משה נחש נחשת וישימהו על הנס והיה... ...

“Y Moshe hizo una serpiente de cobre
y la puso sobre un asta” (Numbers 21:9)

DEDICADO EN HONOR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

El padre del Rebe, Reb Levi Itzjak

LikuteiTorah.com

LA PARASHÁ JASÍDICA

likuteitorah.com/es/likutei-torah/chukas/7/

1 ויעש משה נחש נחשת וישימהו על הנס והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי.

“Y Moshe hizo una serpiente de cobre y la puso sobre un estandarte; y sucedía que, si la serpiente mordía a un hombre, este miraba la serpiente de cobre y vivía.”

ואיתא במשנה (ספ"ג [סוף פרק ג'] דר"ה [דראש השנה]) על זה בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים כו'.

Y se afirma en la Mishná (al final del capítulo 3 de Rosh HaShanah) acerca de esto: “Cuando Israel miraba hacia lo alto y sometía su corazón a su Padre en los cielos”, etc.

וקשה למה ליה לנחש כלל אלא והיה אם נשך הנחש יסתכל כלפי מעלה. ועוד מהו ההסתכלות כלפי מעלה הלא מבואר בענין תפלה שיהיו עיניו למטה ולבו למעלה.

Ahora bien, esto plantea una dificultad: ¿por qué hacía falta una serpiente? Más bien: “Y sucedía que, si la serpiente mordía”, ¿que mirara hacia lo alto! Además, ¿qué significa [esto de] mirar hacia lo alto? ¿Acaso no está explicado, con respecto a la plegaria, que los ojos deben estar abajo y el corazón arriba?

2 ולהבין זה נקדים לחקור בענין ירידת הנשמה בעולם הזה כי עיקר תכליתו לדבק בקונו באהוי"ר [באהבה ויראה] ועיקר הדביקות הוא בתפלה שהתיבות הם יותר קרובים להבנת האדם ובודאי קודם זאת הנשמה בעולם הזה

Para comprender esto, primero examinemos el descenso del alma a este mundo. Pues su propósito principal es apegarse a su Creador con amor y temor, y el apego principal tiene lugar en la plegaria, porque las palabras están más cerca de la comprensión de la persona. Y ciertamente, antes de que el alma descendiera a este mundo,

וגם אחר הסתלקותו מן הגוף הוא מתדבק יותר באהבה ויראה פנימיות שהגוף אינו מניחו לעבוד את ה' ואדרבה מחמת חומרו יכריח את הנשמה ליהנות אף מגופניות,

y también después de separarse del cuerpo, se apega más [íntimamente] con amor y temor interiores, pues el cuerpo no le permite servir a D'os; por el contrario, debido a su materialidad, obliga al alma a disfrutar incluso de las cosas físicas,

ואף כי הנשמה אינה רוצה בזה כי מקור חוצבה חלק אלוה ממעל ורצונה לידבק בבוראה יותר.

aunque el alma no quiere esto, pues la fuente de la que fue tallada es “una parte de D'os en lo alto”, y su deseo es apegarse más a su Creador.

והנה מבואר בזהר מאן דלא מהפך מרירו למתקא לית ליה חולקא בהאי עלמא כלום (ע' [עיינ] בזהר בראשית דף ד' ע"א ובפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם)

Ahora bien, está explicado en el Zohar: “Quien no transforma lo amargo en dulce no tiene parte alguna en este mundo” (véase el Zohar, Bereishis, página 4a, y el comentario del Ramaz allí).

כי זה כל האדם לא נברא אלא בשביל זה, שהרי בבית ראשון לא היו מתפללין כלל גם בבית שני תקנו אנשי כנסת הגדולה תפלה קצרה.

Pues “esto es todo el hombre”; solo para esto fue creado. En efecto, en [la época del] Primer Templo no rezaban en absoluto; y también en el Segundo Templo, los Hombres de la Gran Asamblea instituyeron una plegaria breve.

ובודאי כל העבודה שלהם לא היה כי אם ע"ד זה להפוך מרירו למתקא. והענין הוא כי הדינין נמתקים בשרשן.

Y ciertamente, todo su servicio no consistía sino en esto: transformar lo amargo en dulce. La explicación es que los juicios (dinim) se endulzan en su raíz.

דהנה כל רעות ודינים ר"ל [רוצה לומר] שנתהוו בעולם שרשם ומקורם המחיה אותם הוא טוב, כמשל הזונה עם בן המלך המבואר בזהר (תרומה דקס"ג ע"א) שכל רצונה וחפצה שלא לציית אותה

Pues todos los males y juicios —que el Misericordioso nos libre— que surgieron en el mundo tienen una raíz y una fuente que los vivifica, y esta es buena; como en la parábola de la prostituta y el hijo del rey que se explica en el Zohar (Terumah, página 163a): todo su deseo y voluntad es que él no la obedezca,

ובזה תתענג יותר שתהא אהובה למלך משא"כ כשמפתה אותו ותוכל לו אין זה רצון המלך.

y en esto ella se deleitará más, pues será amada por el rey; en cambio, si lo seduce y logra vencerlo, eso no es la voluntad del rey.

וזהו מאמר רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו ובמ"א (סוכה נ"ב א') אמרו נתן עיניו במקדש ראשון והחריבו משמע שנתקנא בו.

Y esto es [el significado de] lo que dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria: “El Satán y Peninā tuvieron intención [de actuar] en aras del Cielo”. Y en otro lugar (Sukkah 52a) dijeron: “Puso sus ojos en el Primer Templo y lo destruyó”, lo cual implica que lo envidiaba.

והענין הוא ששרש הרע המחיהו הוא טוב כמבואר בזהר שם וכי יש עבדא דמריד במאריה הגם שיש כמה עבדים המתפרצים מאת אדוניהם אמנם הם בשר ודם וחיותם נפרדים זה מזה.

La explicación es que la raíz del mal, que le da vida, es buena, como se explica allí en el Zóhar: “¿Acaso existe un siervo que se rebele contra su amo?”. Aunque hay muchos siervos que se rebelan contra sus amos, ellos, sin embargo, son de carne y hueso, y sus fuerzas vitales están separadas unas de otras.

אבל עבדי ה' שמקבלים חיותם ממנו ית' והוא המחיה את הכל איך יש חיות לדבר שכנגדו ומשני שהוא עד"מ הזונה עם בן המלך.

Pero los siervos de D'os, que reciben de Él su fuerza vital —bendito sea—, y Él es quien da vida a todo: ¿cómo puede haber fuerza vital para algo que se opone a Él? Y [el Zóhar] responde que es, a modo de parábola, [como] la prostituta con el hijo del rey.

וזהו דבר המחיה את כל הרעות ושרשם למעלה הוא טוב וכשיורד למטה ע"ד השתלשלות נעשה באמת רע גמור ודינים גמורים הן במילי דעלמא והן במילי דשמיא.

Y esto es lo que da vida a todos los males, y su raíz arriba es buena; pero cuando desciende abajo, por medio de la cadena descendente de los mundos (hishtalshelut), se convierte verdaderamente en mal absoluto y en juicios absolutos, tanto en los asuntos mundanos como en los asuntos celestiales.

3 והנה כשבא לאדם איזה יסורים ר"ל [רוצה לומר] יחשוב כי לא למראה עיניו ישפוט שרע הוא אלא באמת שרשו הוא טוב כי ממנו ית' לא תצא הרעות

Ahora bien, cuando sobrevengan a una persona ciertos sufrimientos —que el Misericordioso nos libre—, que considere que “no juzgará por lo que ven sus ojos” que son malos; más bien, en verdad, su raíz es buena, pues de Él, bendito sea, no proviene el mal,

כי אם רק טוב גמור רק שהוא אינו מושג בשביל שלא יוכל לירד לעולם השפל ונשאר למעלה (ע' [עיינ]) בסש"ב [בספר של בינונים] פרק כ"ו ובאגה"ק [ובאגרת הקודש] ד"ה להשכילך בינה).

sino únicamente el bien absoluto; solo que este no se percibe, porque no puede descender al mundo bajo y permanece arriba (véase Sefer Shel Beinonim, capítulo 26, e Igueret HaKodesh, el pasaje que comienza “Para hacerte comprender”).

וזהו נקרא מיכלא דקיק שהוא באמת חיותו ית' (וע' בזהר בראשית ד"ח ע"ב כחוטא דקיק כו').

Y esto se llama “alimento fino” (mikla dakik), que en verdad es Su fuerza vital, bendito sea (véase también el Zóhar, Bereshit, página 8b: “como un hilo fino”, etc.).

וזהו בכל מאדך כמאמר טוב מאד טוב זה מלאך החיים מאד זה מלאך המות שהוא טוב מאד בלי שיעור וגבול

Y este es [el sentido de] “con toda tu meod (fuerza)”, como dice el dicho: “‘Muy bueno’: ‘bueno’ es el ángel de la vida; ‘muy’ es el ángel de la muerte”; pues es muy (meod) bueno, sin medida ni límite,

אלא שעדיין לא בא לידי גילוי ואינו מושג (וע' בזהר ר"פ יתרו דס"ח ב' ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם ועמ"ש ע"פ אלה מסעי).

solo que todavía no ha llegado a revelarse y no se percibe (véase también el Zóhar, al comienzo de Parshat Yitró, página 68b, y el Ramaz allí; y véase lo escrito sobre el versículo “Estos son los viajes”).

וזהו יסר יסרני י"ה שהוא בתחלת השם תחלת התגלותו שעדיין לא בא לידי גילוי ואינו מושג שעדיין לא נתגלה הכל.

Y este es [el sentido de] “Yah me ha castigado severamente”: pues está al comienzo del Nombre, al comienzo de su revelación, donde todavía no ha llegado a revelarse ni se percibe, porque aún no se ha revelado todo.

וזהו ענין נחום איש גם זו שהיה אומר גם זו לטובה מפני שהיה מתבונן באמת ששרש הרע הוא הטוב והביאו למעלה אל שרשו למקום אין ושם הי' [היה] יכול לעשות השתנות

Y este es el asunto de Najum Ish Gam Zu, quien solía decir: “También esto es para bien” (gam zu letová), porque contemplaba verdaderamente que la raíz del mal es el bien; y elevaba aquello hasta su raíz, al lugar de ayin (nada), donde podía producir un cambio,

כמאמר ר' [רבין] חנינא בן דוסא מי שאמר לשמן וידליק כו' (ועמ"ש סד"ה זאת חקת התורה בענין מי יתן טהור מטמא).

como dice el dicho de Rabí Janina ben Dosa: “Aquel que dijo al aceite que ardiera”, etc. (véase también lo escrito al final del discurso que comienza “Esta es la ley de la Torá”, acerca de “¿Quién puede sacar lo puro de lo impuro?”).

וזהו ענין התפלה שבגוף האדם בעולם הזה שהנשמה בתוך הגוף סובלת צרות ויסורים שרצונה לידבק ביוצרה והגוף אינו מניחה

Y este es el sentido de la plegaria en el cuerpo humano en este mundo: el alma que está dentro del cuerpo sufre penurias y aflicciones, pues desea apegarse a su Hacedor, pero el cuerpo no se lo permite.

וכמו גלות השכינה שמוכרחת להחיות גם הרשעים, כך הנשמה מוכרחת להחיות את הגוף וכל כוונתה אינה בשביל עצמה רק בשביל להעלות הגוף מעפר,

Así como en el exilio de la Shejiná (Presencia Divina), esta se ve obligada a dar vida incluso a los malvados, también el alma se ve obligada a dar vida al cuerpo; y su propósito entero no es en beneficio propio, sino únicamente para elevar el cuerpo del polvo.

וצריך לבררו ככסף ביד הצורף כל מה שיש תערובות יותר צריך לברר וללבן בלהב אש היותר גדול כן צריך לברר הגוף מהיצה"ר [מהיצר הרע] ולהביאו אל שרשו

Y debe purificarlo como la plata en manos del refinador: cuanto más impurezas haya mezcladas, mayor debe ser la llama de fuego para refinarla y blanquearla. Del mismo modo, es preciso purificar el cuerpo de la inclinación al mal y llevarlo a su raíz,

כמשל בן המלך עם הזונה הנ"ל, וכל מה שיש תערובות רע ביותר צריך להפריד ע"י אש יותר גדול וחזק בתפלה לדבק בקונו (ועמ"ש בפ' אמור ע"פ ונקדשתי),

como en la parábola del hijo del rey y la prostituta mencionada antes. Y cuanto mayor sea la mezcla de mal, mayor y más intenso debe ser el fuego de la plegaria mediante el cual hay que separarlo, para apegarse a su Hacedor (y véase lo escrito en Parshas Emor sobre el versículo "Y seré santificado").

ולכן בבית ראשון שלא היה הרע הרבה לא היו צריכין לתפלה בהתלהבות כי אם כל מעשיהם היה להביא הרע והדינים אל שרשם ע"י הקרבנות היה דיים,

Por eso, en [la época del] Primer Templo, cuando no había mucho mal, no necesitaban una plegaria fervorosa; más bien, toda su actividad consistía en llevar el mal y los juicios a su raíz mediante las ofrendas, y eso les bastaba.

אבל בבית שני התחילו לתקן התפלה והיתה קצרה לפי ערך הצטרפות האש ותערובות הרע שהיה בקרבם.

Pero en el Segundo Templo comenzaron a instituir la plegaria, y esta era breve, en proporción a la necesidad de fuego y a la mezcla de mal que había en ellos.

4 ואנחנו צריכים להתפלל יותר ויותר בהתלהבות מאד. וכן בכל דור ודור למטה צריך להתפלל בהתלהבות גדולה ולא

Y nosotros necesitamos rezar cada vez más, con gran fervor. Así también, en cada generación sucesiva, más abajo, es preciso rezar con gran fervor; y no

כי אפשר דרי אדרבה מפני גודל הרע אשר נתערב ונתרבה בכל דור ודור צריך להפרידו ע"י אש חזק בתפלה ולברר הרע אשר בקרבם ולהביאו אל

porque las generaciones se hayan vuelto más meritorias; al contrario, debido a la magnitud del mal que se ha mezclado y ha aumentado en cada generación, es preciso separarlo mediante un fuego intenso en la plegaria, refinar el mal que hay en su interior y llevarlo a

שרשו כמשל בן המלך עם הזונה הנ"ל שיחשוב החיות של הרע המחיהו איך יש לו חיות מהקב"ה כי בלעדו לא היה יכול לחיות והקב"ה מחיהו ע"ד הנ"ל.

su raíz, como en la parábola del hijo del rey y la ramera mencionada antes: que considere cómo la fuerza vital del mal, que le da vida, recibe su fuerza vital del Santo, bendito sea, pues sin Él no podría vivir, y el Santo, bendito sea, le da vida del modo mencionado antes.

א"כ אין רע כלל וכן כל היסורים בעניני עוה"ז כשחושב ע"ד הנ"ל יתפרדו כל פועלי און.

Si es así, no hay mal alguno. Y lo mismo ocurre con todas las aflicciones relativas a los asuntos de este mundo: cuando uno piensa del modo mencionado antes, "se dispersarán todos los que obran iniquidad".

5 וכענין נחום איש גמ זו גם כל הצדיקים היו ע"ד זה רק נחום איש גמ זו היה יכול לשנות המשכה מלמעלה למטה שה"י [שהיה] נראה באמת למטה שהוא טוב בגשמיות

Y así como en el caso de Najum Ish Gam Zu, también todos los tzadikim actuaban de este modo; solo que Najum Ish Gam Zu podía transformar el flujo que desciende de arriba hacia abajo, de modo que abajo se viera realmente que era bueno en términos físicos.

ולכן נק' גם זו שהוא מושג (וע' בע"ח [בעץ חיים] שער לאה ורחל פ"ה בענין גם, ובמה"ב [ובמהדורא בתרא] שם והנה הגם מאיר כו' והוא המשכה מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא הנק' זו, וע' עוד מענין גם בע"ח [בעץ חיים] שער א"א פי"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד] ועמש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] בד"ה

Por eso se lo llama gam zu ("también esto"), pues es algo que se puede captar (véase Etz Chaim, Sha'ar Leah VeRachel, capítulo 5, sobre el significado de gam; y allí, en la Mahadura Basra: "Y el gam ilumina", etc.; se trata de un flujo desde el mundo oculto (alma de'iskasya) hacia el mundo revelado (alma de'isgalya), llamado zu; véase también sobre el significado de gam en Etz Chaim, Sha'ar Arich Anpin, capítulo 14; y véase lo escrito arriba en el discurso que comienza

וזה מעשה המנורה בענין ואנכי אעלך גם עלה דהיינו שבח"י גם יהיה לו ג"כ עליה ומזה הוא ענין נחום איש גם זו).

"Y esta es la obra de la Menorá", a propósito de "Y también (gam) ciertamente te haré subir": esto significa que el nivel de gam también tendrá un ascenso; de aquí proviene el asunto de Najum Ish Gam Zu).

אבל כל הצדיקים אפילו שהי' [שהיה] מחשבותם על זה הדרך היה נשאר למעלה כך כמו שהיה בתחלה בלי מושג הטוב ההוא.

Pero en el caso de todos los demás tzadikim, aunque sus pensamientos fueran de este modo, aquello permanecía arriba tal como estaba al principio, sin que esa bondad pudiera captarse.

וזהו ענין נחש הנחשת שהיה צריך להשימו על הנס שהיה צריך לה להגבהת הנחש למעלה ומסתכלים כלפי מעלה כלו' [כלומר] שלא יחשוב שהנחש נפרד א"כ הוא רע ממש ונשאר רע.

Y este es el sentido de la serpiente de cobre, que debía colocarse sobre un poste: era necesario elevar la serpiente hacia lo alto y mirar hacia arriba; es decir, uno no debía pensar que la serpiente estaba separada [de Él], pues, de ser así, sería un mal real y seguiría siendo mala.

אבל כשיחשוב את הנחש בהגבהתו למעלה בשרשו שאינו נפרד מאתו ית' וחיותו משם הוא ע"ד משל הזונה עם בן המלך הנ"ל א"כ אין רע יורד מלמעלה ולכן היה נחשת שמשתנה לכמה גוונים ע"י אין.

Pero cuando uno considera a la serpiente elevada hacia lo alto, en su raíz, y entiende que no está separada de Él, bendito sea, y que su fuerza vital proviene de allí, como en la parábola de la prostituta y el hijo del rey mencionada arriba, entonces ningún mal desciende de arriba. Por eso era de cobre, que cambia y adquiere diversos matices por medio del ayin (la nada).

והמ"י [והמשכיל יבין]. (עיין מענין נחש הנחשת בזח"ב [בזהר חלק ב'] תרומה) (קמ"ח ב') והובא בע"ח [בעץ חיים]
 שמ"ט פ"ג [פרק ג'] ועמק"מ [ועיין מקדש מלך] שם, והיינו שמיתוק הגבורות קשות דנחשים השרפים זהו ע"י
 נחש הנחשת שהוא ת"ת [תפארת] דק"נ [דקליפת נוגה] דאצילות

Y quien comprende entenderá. (Véase sobre la serpiente de cobre en el Zohar, Parte II, Terumah) (148b), citado en Etz Chaim, Sha'ar 49, capítulo 3; y véase Mikdash Melech allí. Esto significa que el dulcificación de las guevurot severas de las serpientes ardientes se produce por medio de la serpiente de cobre, que es Tiféret de la kelipá nogá de Atzilut;

והיינו ע"י שמסתכלים כלפי מעלה להגביה ק"נ [קליפת נוגה] לשרשו שמעולם התהו וע"י מתגבר הטוב
 שבו שאין רע יורד מלמעלה ואז מתקשר הטוב שבת"ת [שבתפארת] דק"נ [דקליפת נוגה] דאצילות בת"ת
 [בתפארת] דקדושה דאצילות כו'.

y esto ocurre al mirar hacia arriba, para elevar la kelipá nogá hasta su raíz, que proviene del Mundo de Tohu. Así prevalece el bien que hay en ella, pues ningún mal desciende de arriba; entonces el bien que hay en Tiféret de la kelipá nogá de Atzilut se une con Tiféret de santidad de Atzilut, etc.

6 והנה ע"י ת"ת [תפארת] דקדושה נעשה ג"כ מיתוק הגבורות דקדושה בחסדים וזהו ענין שלום בפשמ"ע
 [בפמליא של מעלה] וכמ"ש במ"א באגה"ק [באגרת הקודש] ע"פ והיה מעשה הצדקה שלום כו'

Ahora bien, por medio de la Tiféret (belleza) de santidad también se produce el endulzamiento de las guevurot (severidades) de santidad mediante los jasadim (bondades); y este es el concepto de la paz en la familia de lo alto (pamalya shel maalah). Como se explica en otro lugar, en Iggeres HaKodesh, sobre el versículo: "Y la obra de la tzedaká será paz", etc.;

ע"ש, ומה נמשך אח"כ ג"כ השלום בפשמ"ט בהיכלות דבי"ע עד שגם בהיכלות דנוגה מתגבר הטוב
 ונמתק הרע והיינו ג"כ ע"י ת"ת [תפארת] דנוגה נחש הנחשת כו'.

véase allí. Y de esto se hace descender luego también la paz en la familia de abajo (pamalya shel matah), en los palacios (heijalot) de Beriá, Yetzirá y Asiá, hasta que incluso en los palacios de nogah prevalece el bien y se endulza el mal; y esto también ocurre por medio de la Tiféret de nogah, la serpiente de cobre, etc.

אך היינו דוקא ע"י שמסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים וע' עוד בזהר ח"ב [חלק
 ב'] (דרכ"ט א' ר"ס א' ודרל"ג א' קמ"ז א')

Pero esto sucede específicamente cuando miran hacia arriba y someten sus corazones a su Padre que está en los cielos. Véase también el Zohar, parte II (página 229a, 260a y página 233a, 147a);

ועי בזהר פי' מקץ (דף רי"ד ע"א) ועי ברבות פי' נח פלי"א (דלי"ג ע"א) מענין נחש הנחשת וכעין זה הוא בירושלמי ספ"ג [סוף פרק ג'] דר"ה [דראש השנה]:

y véase el Zohar, Parshas Mikeitz (página 204a); y véase Midrash Rabbah, Parshas Noach, sección 31 (página 33a), acerca de la serpiente de cobre; y algo semejante aparece en el Talmud de Jerusalén, al final del capítulo 3 de Rosh HaShanah.

LikuteiTorah.com
LA PARASHÁ JASÍDICA

Sobre esta edición

Esta edición contiene el texto hebreo y la traducción al español.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Nuestra traducción al español, hecha de nuestra traducción inglesa del hebreo, sin las notas de Kehot: CC BY 4.0.

Esta edición en su conjunto: CC BY-NC 4.0. Puede copiarse, imprimirse y compartirse libremente, citando a Kehot Publication Society y likuteitorah.com; no puede venderse. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traducción al español se hizo desde la edición en inglés de likuteitorah.com con ayuda de IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), con el hebreo al lado para cotejar; todavía no la revisó un editor humano. Coteja con el hebreo todo lo importante.

El Rebe pidió que los maamarim de la parashá de la semana, la «Parashá jasídica», se estudien durante esa semana, repartidos en sus siete días (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Por qué estudiarla y las brajot del Rebe: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un proyecto gratuito y sin fines de lucro; aquí no se vende nada. Sin afiliación con Kehot, Sefaria ni la Biblioteca de Lubavitch. © likuteitorah.com

De likuteitorah.com/es/likutei-torah/chukas/7/

DEDICADO EN HONOR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

El padre del Rebe, Reb Levi Itzjak